

NYT ON AIKA HOITAA C

**maksasairauden hoidosta
infektion eliminaatioon**

Asiantuntijana gastroenterologi Jyrki Tillonen

Millainen tauti on C-hepatiitti?

Viruksen aiheuttama maksatulehdus

Tarttuu veriteitse ja tartunnalle altistavat pistohuumeiden käyttö, tatuoinnit ja lävistykset yhteiskäytössä olevilla välineillä

Tartunta on tavallisesti oireeton

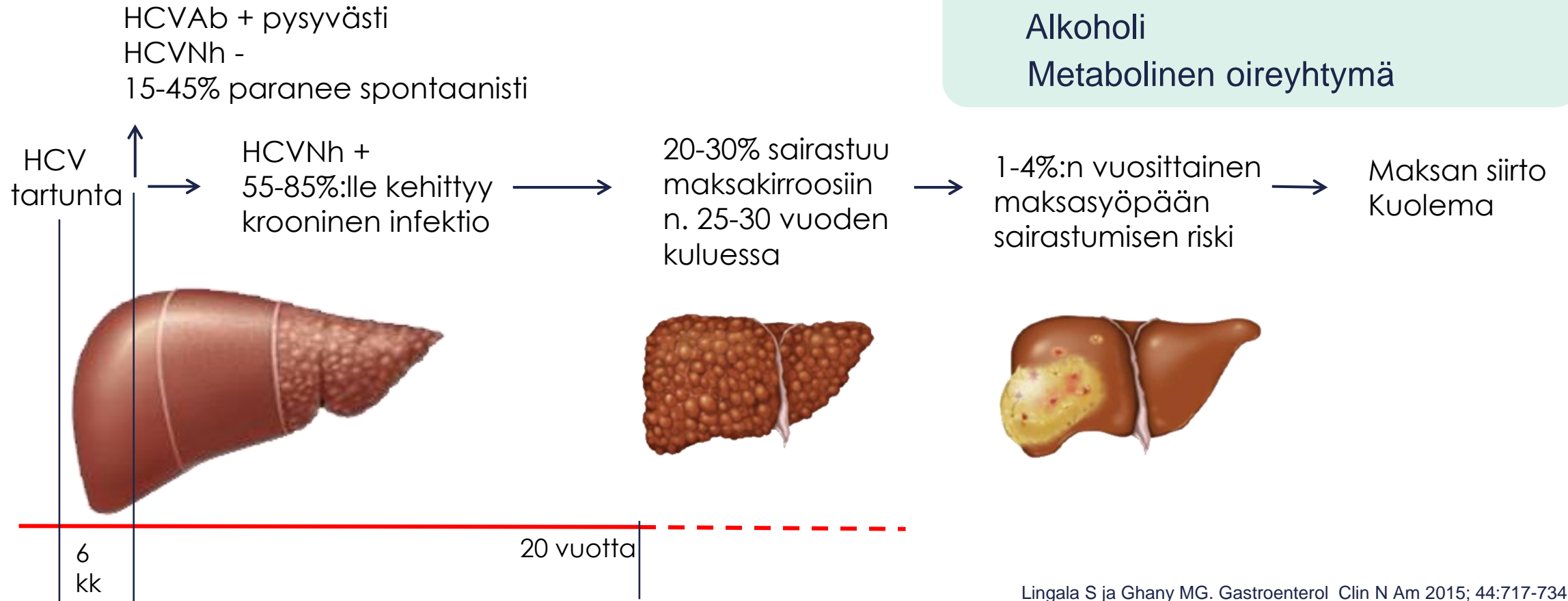
Kroonisen C-hepatiitin toteaminen varhain on tärkeää, jotta tauti voidaan hoitaa ajoissa

C-hepatiitin luonnollinen kulku

Fibrotisoitumista lisääviä tekijöitä:

Alkoholi

Metabolinen oireyhtymä

Lingala S ja Ghany MG. Gastroenterol Clin N Am 2015; 44:717-734

C-hepatiitti sairautena

Johtaa hoitamattomana maksakirroosiin, maksan vajaatoimintaan ja lisää riskiä sairastua maksasyöpään

Lisää II-tyypin diabeteksen, sydän- ja verisuonisairauksien sekä munuaissairauksien riskiä

On hyvin stigmatisoiva ja lisää kantajansa psyykkistä taakkaa

WHO:n tavoitteet

WHO on asettanut tavoitteeksi C-hepatiitin eliminoimisen maailmasta merkittävänä terveysongelmana vuoteen 2030 mennessä

Tämä edellyttää, että 90 % tartunnan saaneista on diagnosoitu ja 80 % infektioista hoidetaan virusspesifeillä lääkkeillä

Kohti C-hepatiitin eliminaatiota

Taudin eliminaatioon pyritään lääkehoidolla – rokotetta ei ole

Pangenotyypiset lääkkeet ovat perustason käytössä valtakunnallisen kilpailutuksen myötä

Kaikilla on oikeus hoitoon ja hoito on jokaisen saatavilla

THL hoitopolku 2019

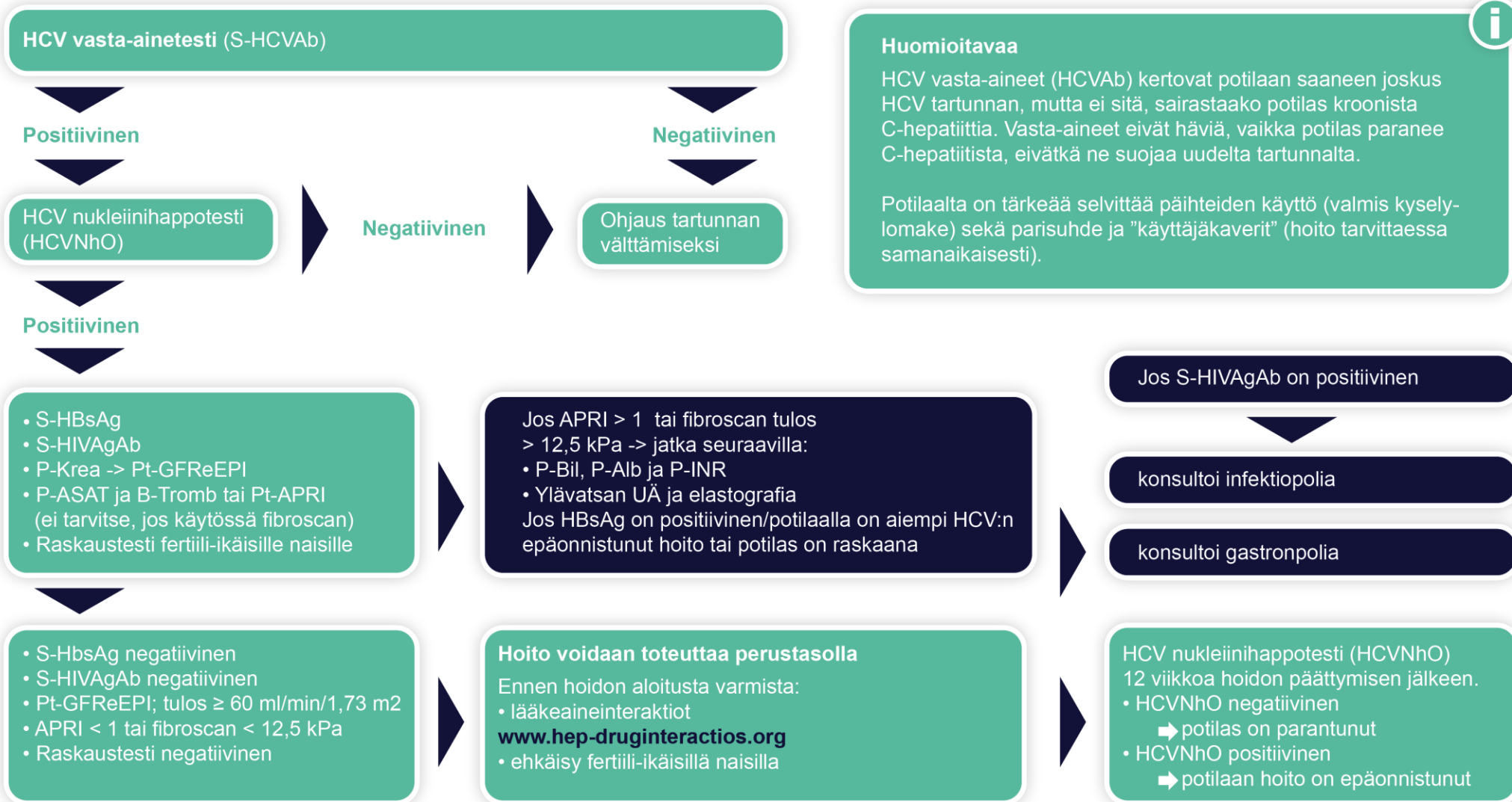
Hoitojen yksinkertaistuttua on laadittu valtakunnallinen hoitosuositus

Varhainen hoito on tarpeen infekioon liittyvän sairastuvuuden ja kuolleisuuden vähentämiseksi

Hoidettavien määrän kasvaessa hoito tulee toteuttaa pääasiassa paikoissa, missä infektiot todetaan

- perusterveydenhuollossa
- päihdekliniikoissa
- vankiloissa
- terveysneuvontapisteissä

C-hepatiitin hoitopolku

Huomioitavaa

HCV vasta-aineet (HCVAb) kertovat potilaan saaneen joskus HCV tartunnan, mutta ei sitä, sairastaako potilas kroonista C-hepatiittia. Vasta-aineet eivät häviä, vaikka potilas paranee C-hepatiitista, eivätkä ne suojaa uudelta tartunnalta.

Potilaalta on tärkeää selvittää päihteiden käyttö (valmis kyselylomake) sekä parisuhde ja "käyttäjäkaverit" (hoito tarvittaessa samanaikaisesti).

Pistohuumeiden käyttäjien C-hepatiitti

Valtaosa tartunnoista saadaan yhteiskäytössä olevien pistovälineiden kautta joko pistohuumeita käytettäessä tai tatuointien ja lävistysten yhteydessä

Tartuttavuutta voidaan vähentää hoitamalla aktiivisesti pistohuumeita käyttäviä

Pistohuumeiden käyttäjien hoito onnistuu

Testaus ja hoito tulee suorittaa matalan kynnyksen pisteissä, joissa asioiminen on potilaalle helppoa

- Samalla mahdollisuus terveystieteiden ja puhtaiksi välineisiin

Samanaikaisesti kannattaa hoitaa puoliset ja kaveriporukat

C-hepatiitin eliminaatiota ei saavuteta ellei pistohuumeiden aktiivikäyttäjiä hoideta

Lääkehoito

Lääkehoidot ovat suun kautta otettavia ja hyvin siedettyjä
Hoidoista onnistuu yli 90 % genotyypistä riippumatta

Lääkeaineinteraktiot ovat verrattain vähäisiä
(tarkista www.hep-druginteractions.org)

Hoito on kuuriluonteinen ja kestää 8 tai 12 viikkoa

Noudattamalla tarkkaan lääkärin sekä hoitajan ohjeita C-hepatiitin hoidon suhteen potilaan paraneminen on hyvin todennäköistä

Testaus

C-hepatiitin vasta-aineet veressä kertovat potilaan saaneen joskus tartunnan (seulontakoe)

Infektion aktiivisuus osoitetaan käyttämällä nukleinihappomääritystä

- HCVNh tai HCVNhO

Vasta-aineet eivät häviä, vaikka potilas paranee C-hepatiitista

Vasta-aineet eivät suojaa uudelta tartunnalta

Ennen hoitoa poissuljettava

Maksakirroosi

- (APRI tai Fibroscan/elastografia)

Munuaisten vajaatoiminta

- (GFR < 60 ml/min)

B-hepatiitti

- (HBsAg)

HIV

- (HIVAgAb)

Raskaus

Hoidon ohjaus - lääkitys

Lääkitys tulee ottaa säännöllisesti lääkärin ohjeen mukaan:

- 8 tai 12 viikon ajan
- Kerran päivässä, samaan vuorokauden aikaan
- Lääkityksestä riippuen joko ruoan kanssa tai ilman (lääkkeenoton yhdistäminen esim. aamupalaan voi auttaa muistamisessa)

Insuliinia käyttävien on suositeltavaa seurata verensokeriarvojaan tavallista useammin

Hoidon ohjaus

Mahdollisten lääkkeiden yhteisvaikutusten vuoksi

- hoidon aikana ei saa aloittaa uusia lääkityksiä (myöskään itsehoitolääkkeitä) tai käyttää luontaistuotteita

Muuntohuumeiden ja lääkkeiden väärinkäyttö lisää terveydellisiä ja lääkkeiden yhteisvaikutusten riskiä

Potilasta on hyvä kannustaa kertomaan herkästi lääkkeen ottamiseen liittyvistä ongelmista

Uuden tartunnan riski

Potilasta tulee ohjeistaa huolehtimaan siitä, ettei hän saa uutta C-hepatiittitartuntaa:

- Ei yhteiskäytössä olevia neuloja, ruiskuja, filttäreitä ja klikkikuppeja
- Ei tatuointeja tai lävistyksiä yhteiskäytössä olevilla välineillä hygieniatasoltaan puutteellisissa oloissa

Hoidon päätepiste

Hoidon päätepisteenä on pysyvä hoitovaste
(sustained virologic response = SVR)

HCVN_hO negatiivinen 12 viikkoa hoidon päättymisestä

→ potilas on parantunut

HCVN_hO positiivinen 12 viikkoa hoidon päättymisestä

potilaan hoito on epäonnistunut tai potilas on

→ saanut uuden tartunnan

Parantuminen ei suojaa uudelta tartunnalta

Yhteenveto

C-hepatiitti potilaan hoidon arvio lyhyesti:

- 1) Totea HCV (seulonta vasta-aineilla HCVAAb ja varmistus nukleiinihappotestillä HCVNhO)
- 2) Onko potilaalla maksakirroosi (APRI), munuaisten vajaatoiminta (krea -> GFR) tai muita infektioitauteja (HBVAg ja HIVAbAg) ja poissulje raskaus testillä
- 3) Tarkista lääkeinteraktiot (www.hep-druginteractions.org tai HEPiChart)

Jos HCVNhO positiivisen potilaan APRI testi < 1 (eikä muita liitännäissairauksia tai raskautta ole) voidaan hoito toteuttaa perustasolla.

Jos potilaalla on APRI testi > 1 tai muita liitännäissairauksia, aiempi epäonnistunut C-hepatiitin hoito tai potilas on raskaana -> konsultoi erikoissairaanhoidon

Ota SVR testi (HCVNhO) 12 viikkoa hoidon päättymisen jälkeen

Lähteet

- Asiantuntijana gastroenterologian ylilääkäri LT Jyrki Tillonen, PHHYKY
- Brummer-Korvenkontio H, Carlsson K, Färkkilä M ym. C-hepatiitin hoitopolku: Maksasairauden hoidosta infektion eliminaatioon. THL. Ohjaus 4/2019. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-324-3>
- Lingala S ja Ghany MG. Gastroenterol Clin N Am 2015; 44: 717-734
- THL: Hepatiitti C [https://thl.fi/fi/web/infektiotaudit-ja-rokotukset/taudit-ja-torjunta/taudit-ja-
taudinaiheuttajat-a-o/hepatiitti-c](https://thl.fi/fi/web/infektiotaudit-ja-rokotukset/taudit-ja-torjunta/taudit-ja-taudinaiheuttajat-a-o/hepatiitti-c)

AbbVie kehittää hoitoja vakaviin sairauksiin. Teemme töitä sen eteen, että jokainen C-hepatiittia sairastava hoidetaan ja kohdataan aina ihmisenä – huolineen, tunteineen ja toiveineen.

Parasta potilaskeskeisyyttä on ihmiskeskeisyys.

abbvie.fi

abbvie
Aina ihminen